

Peter Almerud
2010-05-25

Kultursamverkansutredningen

Kultursamverkansutredningen föreslår en ny modell för fördelningen av de statliga bidragen till den regionala kulturverksamheten. Den innebär att varje län eller region ska arbeta fram en kulturplan, som anger hur de statliga medlen till regionen ska användas. Planen ska arbetas fram ”i samverkan med kommunerna och efter samråd med länets kulturliv och det civila samhället” (s. 74). Både staten och kommunerna ska kunna följa upp och utvärdera planerna, som ska vara treåriga.

Regeringen ska enligt förslaget fastställa de generella riktlinjerna för vad kulturplanerna ska innehålla och Statens kulturråd ska med utgångspunkt från planerna och efter förhandlingar med regionerna dels ange en beräknad ram för medelstilledningen för hela den period planen gäller, dels varje år fatta beslut om fördelning av medlen till regionerna. Inför planeringsarbetet ska Kulturrådet ta fram en ekonomisk planeringsram för varje region. Med utgångspunkt från denna ska regionerna i kulturplanerna ange vilka insatser man planerar om man får de medel ramen anger, vid en ökning med 10 procent och vid en minskning med 10 procent.

En utgångspunkt för kulturplanerna är överväganden kring verksamheter i regionen med gemensam statlig och/eller regional och lokal finansiering och i planerna ska man ange mål och inriktning för dessa verksamheter. En utgångspunkt är också att invånarna i regionen ska ha tillgång till professionell teater-, dans- och musikverksamhet, museiverksamhet, konst- och kulturfrämjande verksamhet, regional arkivverksamhet, filmkulturell verksamhet och hemslöjdsfrämjande verksamhet. Planerna ska också innehålla:

- En nulägesbeskrivning av den regionala kulturverksamheten i regionen och hur den finansieras.
- En analys av utvecklingsmöjligheterna för kulturen i regionen.
- En redogörelse för hur man avser att arbeta för att uppnå de nationella kulturpolitiska målen.
- En redogörelse för hur olika parter förväntas medverka i genomförandet.

Utredningen anger också vilka statliga bidrag den anser ska ingå i modellen. Utgångspunkten är att det ska vara ”bidrag till verksamhet som har ett i huvudsak regionalt eller i vissa fall lokalt uppdrag samt en lokal eller regional huvudman och/eller huvudfinansier” (s. 79). Det handlar i all huvudsak om bidragen till de regionala teater-, dans- och musikinstitutionerna, de regionala museerna, den regionala arkivverksamheten, länskonsulenterna och vissa bidrag till biblioteksverksamhet. Dessa förs ihop till ett nytt bidrag, Bidrag till regional kulturverksamhet. Det kan noteras att varken bidraget till kulturmiljövården eller anslaget Skapande skola föreslås ingå i den nya modellen. När det gäller Skapande skola säger utredningen dock att det kan vara aktuellt att föra in det anslaget i modellen i ett senare skede. Den säger också att det i kulturplanerna bör finnas utrymme att diskutera även bidrag som också i fortsättningen fördelas nationellt.

Utredningen föreslår att den nya modellen gäller fem regioner från år 2011 – Skåne, Halland, Västra Götaland, Gotland och Norrbotten – och att den ska vara fullt genomförd år 2015. Den

sätter också upp ett antal kriterier för att modellen ska kunna införas i en region. Det ska finnas:

- Resurser och kompetens för att ta fram, genomföra och följa upp den kulturplan som modellen bygger på.
- Etablerade former för samarbete mellan regionen och kommunerna när det gäller kulturfrågor och en gemensam syn på hur modellen ska tillämpas.
- Goda kontakter med det civila samhället, kulturskaparna och andra som berörs av de olika kulturverksamheterna.

Utredningen lämnar inget förslag om hur ”kulturskaparnas inflytande” ska tillgodoses. Den anser dock att ett minimikrav är ”att kulturskaparnas representanter ska ha fått möjlighet att lämna synpunkter” på kulturplanerna, ”t.ex. genom ett remissförfarande” (s. 112). Den säger också att det kan finnas skäl att ”ge kulturskaparnas representanter kompensation för de merkostnader det innebär att delta i arbetet med kulturplanerna” (s. 112). Vidare anser utredningen att Konstnärsnämnden har en viktig roll att spela på det nationella planet.

Statens kulturråd

Statens kulturråd får en mycket central roll i samverkansprocessen. Enligt utredningens förslag kommer Kulturrådet att vara statens företrädare i förhandlingen om fördelningen av de statliga kulturbidragen till regionerna.

Ett rimligt antagande är att processen kommer att se ut så här: Regeringen anger generella riktlinjer för vad kulturplanerna ska innehålla. Med utgångspunkt från dessa generella riktlinjer fastställer Kulturrådet mer detaljerade riktlinjer för innehållet i kulturplanerna och tar även fram en ekonomisk planeringsram för varje region. Med utgångspunkt från regionernas arbete med planerna kommer Kulturrådet att ha en kontinuerlig dialog med regionerna. När regionerna har fastställt kulturplanerna skickas de in till Kulturrådet och blir ett underlag för förhandlingar mellan Kulturrådet och regionerna om fördelningen av bidragen. Kulturrådet kommer att behandla planen som en bidragsansökan. Efter förhandlingarna fattar Kulturrådets styrelse beslut om bidragen. En utvärdering av innehållet i planerna och av processen att arbeta fram dem blir sedan ett underlag för en fortsatt dialog med regionerna liksom ett underlag för arbetet med att fastställa riktlinjer för nästa omgång med kulturplaner.

I denna process kommer Kulturrådet att ha stöd av ett samverkansråd, som är ett forum för informationsutbyte och avstämning med företrädare för Konstnärsnämnden, Kungl. biblioteket, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Riksteatern och Svenska Filminstitutet. Kulturrådet kommer också att använda sig av befintliga referensgrupper.

Kulturrådet har inte planerat att skapa någon formaliserad referensorganisation för samverkansprocessen, bland annat eftersom man primärt ser den som en regional angelägenhet. Rimligtvis kommer man dock att i praktiken ha en informell referensorganisation genom en dialog med regionerna, SKL och olika organisationer och institutioner på kulturområdet.

Riktlinjerna för den första omgången kulturplaner kommer att fastställas av Kulturrådet i augusti 2010.

Konstnärsnämnden

Tankarna om regionaliseringen av de statliga bidragen är inte ny för Konstnärsnämnden, som var representerad i en arbetsgrupp i Kulturutredningen genom nämndens ordförande och kanslichef. Konstnärsnämnden har dock inte resonerat så mycket om hur man ska komma in i samverkansprocessen, bortsett från att man kommer att sitta med i Kulturrådets samverkansråd för berörda statliga myndigheter, där man ser som sin roll att bevaka konstnärernas villkor. Man menar bland annat att kulturplanerna bör innehålla delar som handlar om den fria sektorn och att man bör föra in det som nu finns i avtalen mellan staten och regionen i kulturplanerna, t.ex. utställningsersättningen. Man menar också att det finns skäl att bevaka samspelet mellan institutionerna och den fria sektorn så att kulturskaparna inom den fria sektorn inte slås ut.

På nämndens kansli konstaterar man att konstnärspolitikerna med Kultursamverkansutredningens förslag blir en del av regionpolitiken, vilket den inte har varit tidigare. Frågan om enskilt stöd till konstnärer har också varit lågprioriterad eller näst intill obefintlig i regionerna. Om man i regionerna bygger upp konstnärstöd får frågan om armslängdsprincipens tillämpning i regionerna också en annan aktualitet än idag.

När det gäller att ge ekonomiskt stöd till kulturskaparna för att de ska kunna medverka i samverkansprocessen tycker man inte på nämndens kansli att det är Konstnärsnämndens uppgift utan att den rågång som idag finns mellan Kulturrådets och Konstnärsnämndens bidragsgivning ska upprätthållas: att Konstnärsnämnden ger bidrag till individer och Kulturrådet till grupper.

Sveriges kommuner och landsting – SKL

SKL är i huvudsak positivt till Kultursamverkansutredningens förslag men anser också att ytterligare anslag borde regionaliseras, bl.a. Skapande skola. Man betonar dock att kulturplanen ska beslutas regionalt och att förhandlingen mellan staten och regionen ska omfatta finansieringen, inte själva kulturplanen. Man menar också att det lokala kulturstrategiska arbetet, dvs. arbetet med kulturplanerna, med fördel kan omfatta hela det kulturpolitiska fältet på lokal och regional nivå. Vidare menar man att dialogen mellan staten och regionerna bör omfatta mer än finansieringen, t.ex. metodutveckling, kompetensutveckling och forskning.

SKL ställer sig också bakom utredningens åsikt att armslängdsprincipen ska gälla såväl staten som regioner och kommuner och anser att det är bra om den regionala nivån vid behov organiserar oberoende referensgrupper med konstnärer och ämnesexperter.

SKL menar att kulturskaparnas roll i samverkansprocessen är att bidra till att föra in ett konstnärligt perspektiv i kulturplanerna. En viktig fråga är dock representativiteten. Vem representerar vem? Vilken grundorganisation finns det?

När det gäller dialogen mellan kulturskaparna och regionen vill man istället för att se den som ett remissförfarande se den som ett partnerskap, en process där kulturskaparna deltar i ett gemensamt arbete. Man framhåller också vikten av respekt för att det handlar om en politisk process.

När det gäller kulturskaparnas medverkan i processen anser SKL att staten bör stötta kulturskaparnas representanter vad gäller eventuella merkostnader i arbetet med de regionala kulturplanerna.

Man menar också att man i dialogen måste särskilja kulturskaparnas organisationer från det civila samhället eftersom kulturskaparnas organisationer inte är öppna organisationer i den mening som civilsamhällets organisationer är.

Region Halland

Region Halland har inlett arbetet med en kulturplan som ska antas av Regionstyrelsen i slutet av oktober och Regionfullmäktige i slutet av november. Planen ska vara tvåårig men ska kunna kompletteras och fördjupas under tiden. Innehållsmässigt kommer den att vara något bredare än de verksamheter som berörs av det statliga anslaget Bidrag till regional kulturverksamhet. All kommunal kulturverksamhet kommer dock inte med utan endast den som är av regionalt intresse. Man kommer dock att diskutera vissa stödformer som inte är med i samverkansmodellen, t.ex. Skapande skola, regional biblioteksverksamhet och fria grupper.

Arbetet inleddes med en workshop för kommuner, institutioner, organisationer och kulturskapare i början av april med ett 70-tal deltagare. Därefter påbörjade kommuner och kulturorganisationer ett arbete med att ta fram regionala planeringsunderlag. Dessa kommer att sammanställas i början av hösten och därefter blir det en ny workshop. Under hela processen kommer man att ha kontakt med både Kulturrådet och de andra regioner som ska in i samverkansprocessen från 2011.

Ansvar för kontakten med kulturskaparna under arbetet med kulturplanen ligger på länskonsulenterna och på de områden där man inte har konsulenterna på en chef för en relevant kulturinstitution. Halland håller för övrigt på att lämna konsulentbegreppet och har istället börjat tala om utvecklingsledare.

Region Skåne

Region Skåne är en av de fem regioner som först kommer in i samverkansprocessen. Förändringarna blir dock mindre för Skåne än för andra regioner eftersom man fått de statliga kulturbidragen i en ”påse” sedan slutet av 1990-talet. I den fanns samtliga bidrag som nu kommer att hanteras i samverkansprocessen förutom en del av bidragen till de regionala museerna samt bidragen till de regionala konsulenterna. År 2009 skrev Region Skåne och Statens kulturråd dessutom under en gemensam avsiktsförklaring, som innebär att man för en dialog även om bidrag som inte finns i påsen, t.ex. bidragen till centrumbildningar, fria grupper och utvecklingsprojekt.

Det nya för regionen är alltså främst att man ska arbeta fram en kulturplan och processen kring det arbetet.

Regionen har åsikten att samverkansprocessen borde omfatta fler av de statliga kulturbidragen. Man har också ambitionen att den regionala kulturplanen ska vara en heltäckande plan över den offentliga kulturverksamheten i regionen, dvs. att den ska omfatta hela det kulturpolitiska uppdraget i Skåne med statens pengar, regionens pengar och kommunernas pengar. Den kommer alltså att i stor utsträckning omfatta även verksamhet som inte berörs av de bidrag som finns i samverkansprocessen.

Detta breda synsätt ligger också till grund för den dialog som regionen har inlett med kommunerna i Skåne. Dialogen inleddes i mars med ett möte där utredningen och processen presenterades och dit även kulturlivet var inbjudet. Bortsett från det mötet har dock varken dialogen med det civila samhället eller dialogen med kulturskaparna inletts och man kommer att besluta om formerna för dessa dialoger i juni. Under april och maj hade regionen möten med kommunerna.

När det gäller tidplanen är ambitionen att man ska arbeta fram en kulturplan under sommaren och början av hösten. Den ska gälla från år 2011 och vara tvåårig. Man ser den dock inte som en "färdig" plan utan man kommer att komplettera och fördjupa den under 2011.

Region Skåne anser också att modellen för samverkansprocessen måste ge utrymme för löpande utvärdering och metodutveckling.

Västra Götalandsregionen

Västra Götalandsregionen kommer att besluta om en regional kulturplan under hösten. Regionens kulturnämnd leder arbetet med kultursamverkansmodellen för regionens räkning. Vidare har man bildat en kommunal samrådsgrupp som är delaktig i arbetet med remissvaret på Kultursamverkansutredningen och den regionala kulturplanen. Göteborgs stads presidium ingår i gruppen och Skaraborgs, Fyrbodals och Sjuhärads kommunalförbund utser tre personer var. Göteborgsregionens nätverk utser politisk representation i gruppen. Gruppen är ett samrådande organ och den officiella beredningsgruppen för kultur som finns i Västra Götalandsregionen har den formella beslutsrätten. Remissvaret ska fastställas av regionstyrelsen innan det skickas till kulturdepartementet.

Under arbetet med kulturplanen kommer man att bjuda in till dialogmöten med kommunerna och ha diskussioner med företrädare för kulturverksamheterna och civilsamhället i Västra Götaland. Man kommer också att bilda en konstnärlig referensgrupp som är delaktig i arbete.

Diskussionen med kulturverksamheterna sker genom att man bjuder in till möten med tre olika grupper: de som har långsiktiga uppdrag, de som har kulturstrategiska uppdrag och har en verksamhet med konstnärlig inriktning, övriga med kulturstrategiska uppdrag.

Med långsiktigt menas att uppdragen inte är tidsbestämda men bearbetas vart tredje år. Varje år förs en diskussion om hur verksamheten ska jobba med uppdraget det kommande året och ett uppföljningssamtal om hur verksamheten har jobbat med uppdraget de år som förflutit. Regionen ger långsiktiga uppdrag till 42 olika verksamheter inom kulturområdet, dels bolag

och förvaltningar som är helägda av regionen, dels verksamheter med andra huvudmän, i huvudsak kulturinstitutioner.

Regionen ger kulturstrategiska uppdrag till 50 olika verksamheter inom kulturområdet. Uppdragen är treåriga och riktar sig till alla slags verksamheter som vill bidra till att stärka samhällsutvecklingen och främja en konstnärlig utveckling genom kultur. Uppdragen formuleras som riktlinjer med relativt vida ramar.

Man har bjudit in till ett möte med var och en av aktörsgруппerna under våren och kommer att bjuda in till nya möten under augusti. Man tror också att det ur grupperna med kulturstrategiska uppdrag kommer att utkristalliseras en mer fast grupp som man kan föra dialogen med.

Den konstnärliga referensgruppen kommer att inleda sin verksamhet i augusti och kommer att ha i uppgift att bevaka att kraven på kvalitet och konstnärlig förnyelse tillgodoses i kulturplanen. Den kommer att bestå av fem personer från olika konstområden och med olika kompetenser. Samtliga ska vara verksamma i andra delar av landet än Västra Götaland.

Till mötena med civilsamhället bjuder man in de organisationer som har organisationsstöd från regionen, bland annat några amatörculturorganisationer.

Västra Götalandsregionens kulturplan kommer att omfatta de verksamheter som berörs av Bidrag till regional kulturverksamhet, biblioteksverksamheten, regionens biografstöd och – på sikt – Skapande skola.

Man ser arbetet med planen som en kontinuerlig process.

Några aspekter på samverkansprocessen

Konstnärspolitik

Kultursamverkansutredningen säger att de tre prioriterade områden för kulturpolitiken som regeringen har pekat ut, varav ett är förbättrade villkor för kulturskapare, ”ska vara vägledande från statens sida i dialogen med de fem länen” (s. 119).. Den säger också att det statliga stödet till regional kulturverksamhet bland annat bör ”syfta till att ge kulturskapare i hela landet bättre möjligheter att arbeta och utveckla sitt konstnärskap.” (s. 67) Samverkansprocessen innebär därmed att konstnärspolitik blir en del inte bara av den statliga utan också av den regionala kulturpolitiken. Kulturplanerna måste därför definiera den regionala konstnärspolitik genom att sätta fokus på kulturskaparnas villkor i regionen och belysa vilka förutsättningar den kulturella infrastrukturen ger kulturskaparna att verka i sitt yrke. En förutsättning för att konstnärspolitik ska kunna bli en väl integrerad del av den regionala kulturpolitiken är också att regionerna under arbetet med kulturplanerna har en nära dialog med kulturskaparna, där dessa kan dela med sig av sin kunskap om sina arbetsvillkor och konstnärliga ambitioner.

Kulturplanerna

Det finns skäl att anta att de regionala kulturplanerna kommer att omfatta betydligt mer av kulturverksamheten i regionerna än den som är kopplad till det statliga bidraget Bidrag till

regional kulturverksamhet. Region Skåne, för att ta ett exempel, har ambitionen att den regionala kulturplanen ska omfatta hela den offentligt finansierade kulturverksamheten i Skåne, oavsett om det handlar om statlig, regional eller kommunal finansiering, och Kultursamverkansutredningen öppnar för att dialogen ska kunna omfatta även andra bidrag än Bidrag till regional kulturverksamhet. Det är inte heller osannolikt att ytterligare statsbidrag inom en relativt snar framtid kan komma att ingå i Bidrag till regional kulturverksamhet, t.ex. Skapande skola.

Kulturplanerna kan alltså komma att bli mycket viktiga instrument för utvecklingen av hela kulturverksamheten i regionerna. Det är ytterligare ett argument för att kulturskaparna måste få en stark ställning tidigt i samverkansprocessen.

Armslängdsprincipen

Kultursamverkansutredningen lyfter fram armslängdsprincipen som en av de grundläggande utgångspunkterna för samverkansmodellens genomförande. Denna innebär att den politiska nivån beslutar om mål och riktlinjer och lägger fast de ekonomiska ramarna och överlåter de konstnärliga bedömningarna eller andra kvalitativa bedömningar till ämnesexperter. Principen är viktig för att säkra den konstnärliga friheten. Utredaren skriver att Statens kulturråd i sin bidragsgivning tillämpar armslängdsprincipen ”och när nu en stor andel av Statens kulturråds direkta bidragsgivning förs över till regional nivå är det rimligt att den sker enligt likartade principer.”

I sin bidragsfördelning använder sig Statens kulturråd av arbets- och referensgrupper med oberoende ämnesexperter när det gäller vissa bidrag, t.ex. litteraturstödet och bidragen till fria grupper. Vid andra typer av bidragsgivning är det tjänstemän på Kulturrådet som är ämnesexperter och som alltså gör bedömningen av olika verksamheters eller enskilda kulturyttringars kvalitet. För att man ska kunna göra den typen av bedömningar och bedömningen dessutom ska ha legitimitet krävs att man har hög kompetens inom det område bidraget gäller. Samtliga de bidrag som Kultursamverkansutredningen föreslår ska ingå i samverkansprocessen hanteras idag på det senare sättet. Det är därför viktigt att regionerna säkerställer att de har tillgång till den kompetens som krävs, antingen genom tjänstemän som är ämnesexperter eller genom fristående arbets- eller referensgrupper och att man i kulturplanerna redovisar vilken kompetens man har. I det sammanhanget bör man också notera att kulturplanerna kan komma att leda till inrättandet av fler anslag där det krävs medverkan av kulturskapare vid fördelningen för att armslängdsprincipen ska upprätthållas.

Man kan vidare konstatera att det inte finns någon samlad bild av hur staten, regionerna och kommunerna tillämpar armslängdsprincipen. Erfarenheten är dock att tillämpningen varierar. Ibland tillämpas den fullt ut, ibland inte alls. Även kunskapen om armslängdsprincipen tycks variera. Det finns därför skäl att Kulturrådet i sina riktlinjer för kulturplanerna kräver att man i kulturplanerna definierar hur man tolkar armslängdsprincipen och redovisar hur den tillämpas på den regionala och lokala nivån.

De regionala konsulenterna

En viktig del av den kulturella infrastrukturen är de regionala konsulenter, som finns inom bl.a. film-, dans-, konst- och teaterområdena. Dessa har en viktig roll för kunskapsuppbyggnaden inom sina respektive områden men också som kontaktyta mellan kulturskaparna och miljöer som t.ex. skolor. Det finns därför starka skäl att Kulturrådet i sina

riktlinjer för kulturplanerna pekar på behovet av att förstärka och komplettera nätet av konsulenter.

Kulturrådets kompetens

För kulturskaparna i gemen och för de små grupperna i synnerhet – hit hör t.ex. tonsättarna och dramatikererna – är det viktigt att det finns en kulturpolitisk struktur med hög kompetens när det gäller deras verksamhet och arbetsvillkor. Hittills har Statens kulturråd fyllt den rollen väl. Det finns idag ett nära samband mellan Kulturrådets möjlighet att upprätthålla kompetensen och dess roll som bidragsgivare. På vissa områden berörs Kulturrådets bidragsgivning inte av Kultursamverkansutredningens förslag medan andra områden berörs i hög grad. För kulturskaparna är det av stor betydelse att Kulturrådet har möjlighet att upprätthålla sin nationella överblick och sin kompetens om kulturskaparnas verksamhet och arbetsvillkor och att kunskapsuppbyggnaden sker i ett mycket nära samspel mellan Statens kulturråd, den i regeringens proposition *Tid för kultur* (prop. 209/10:3) föreslagna analysmyndigheten och regionerna.

En modell för dialogen med kulturskaparna

Kultursamverkansutredningen förutsätter att samverkansprocessen sker i dialog med kommunerna, det civila samhället och kulturlivet. Den förutsätter också att kulturskaparna, dvs. det professionella kulturlivet, får ett inflytande i processen. Man skulle kunna säga att kulturlivet sönderfaller i tre delar: institutionerna, amatörkulturen och det fria kulturlivet. När det gäller institutionerna är regionerna och kommunerna i allmänhet huvudmän och arbetsgivare. Dialogen med institutionerna måste därför i stor utsträckning ske inom ramen för den ordinarie politiska och administrativa processen. Dialogen med det civila samhället omfattar amatörkulturen. Då återstår dialogen med det fria kulturlivet, som i princip består av kulturskaparna samt i viss utsträckning kulturförmedlare.

De tre parterna har olika starka strukturer och olika roller i såväl kulturpolitiken som kulturverksamheten. Kommunerna är en kulturpolitisk instans, men är också huvudmän för kulturinstitutioner och har i den rollen både ett kulturpolitiskt ansvar, ett ekonomiskt ansvar och ett arbetsgivaransvar. Det civila samhällets organisationer kan sägas i någon mån företräda publiken och i hög grad företräda amatörkulturen. Kulturskaparnas organisationer företräder det professionella kulturlivet. Det civila samhällets organisationer och kulturskaparnas organisationer har dessutom mycket olika karaktär. Medan det civila samhällets organisationer är öppna för alla är kulturskaparnas organisationer slutna såtillvida att de bara är öppna för professionella kulturskapare och att man i allmänhet måste uppfylla vissa kriterier, t.ex. att ha publicerat ett visst antal verk av konstnärligt värde, för att kunna bli invald som medlem. Det är därför rimligt att statens och regionernas dialoger med kommunerna, det civila samhället respektive kulturskaparna sker genom separata strukturer.

Samverkansprocessen kommer att genomföras på två nivåer, den statliga och den regionala. Därmed måste också dialogen ske på båda nivåerna.

Referensgrupp på statlig nivå

För kulturskaparna är det viktigt att på den statliga nivån vara med i dialogen dels inför Kulturrådets beslut om riktlinjerna för kulturplanerna, dels under Kulturrådets fortlöpande

dialog med regionerna, dels under utvärderingen. Kulturskaparnas medverkan i dialogen skulle kunna lösas genom att Kulturrådet inrättar en referensgrupp för kulturskaparnas medverkan i samverkansprocessen. Gruppen ska ha den dubbla uppgiften att både tillföra processen kunskap om kulturskaparnas verksamhet och villkor och att värdera riktlinjer och kulturplaner ur kulturskaparnas perspektiv. Den bör sammanträda regelbundet och fortlöpande få den information som krävs för att den ska ha en reell insyn i processen. Följande frågor bör vara i fokus för gruppens verksamhet:

- Kulturskaparnas ställning och villkor.
- Konstnärlig kvalitet och konstnärlig förnyelse.
- Tillämpningen av armlängdsprincipen.
- Balansen mellan olika konstområden.
- Balansen mellan kulturinstitutionerna och det fria kulturlivet.

Gruppen bör ha hög kompetens och stor bredd och bestå av personer som är professionellt verksamma som kulturskapare. En rimlig storlek för att kravet på bredd ska kunna tillgodoses är 18 personer. Av dessa bör KLYS utse tolv; tre representanter för vardera bildens, ordets, scenens/filmens och tonens områden. De tre representanterna för varje område ska representera samtliga kategorier av kulturskapare inom området och ha en kontinuerlig dialog med samtliga KLYS-förbund som har medlemmar inom området. Övriga personer i gruppen utses av Statens kulturråd, som på detta sätt får möjlighet att föra in specialkompetens i gruppen, t.ex. i form av internationell överblick.

Regionala kulturskapargrupper

För dialogen inom regionerna bör man bilda en grupp i varje region med representanter för kulturskaparna/det professionella kulturlivet. Liksom den nationella referensgruppen ska dessa grupper ha den dubbla uppgiften att både tillföra processen kunskap om kulturskaparnas verksamhet och villkor och att värdera riktlinjer och kulturplaner ur kulturskaparnas perspektiv. De bör sammanträda regelbundet och fortlöpande få den information som krävs för att de ska ha en reell insyn i processen. Följande frågor bör vara i fokus för gruppernas verksamhet:

- Kulturskaparnas ställning och villkor.
- Konstnärlig kvalitet och konstnärlig förnyelse.
- Tillämpningen av armlängdsprincipen.
- Balansen mellan olika konstområden.
- Balansen mellan kulturinstitutionerna och det fria kulturlivet.

Utöver det fyller varje region på med sina specifika frågor, beroende på regionens ambition och inriktning.

Kulturskapargrupperna ska ses som partners och inte motparter i samverkansprocessen och arbeta med stor respekt för den politiska processen. De kan och bör se olika ut beroende på regionens storlek och profil. För att kunna täcka hela det professionella kulturlivet bör de bestå av 12 personer i de tre största regionerna och 7 i de övriga. KLYS bör i nära samråd med regionerna och KLYS-förbunden utse två representanter för vart och ett av bildens, ordets, scenens/filmens och tonens områden i de tre största regionerna och en representant för

vart och ett av områdena i de övriga regionerna.¹ Övriga medlemmar i grupperna bör utses av regionerna utifrån den profil de vill ha på regionens kulturverksamhet eller utifrån deras ambition att föra in annan specialkompetens i gruppen, t.ex. goda internationella kontakter eller specialkompetens inom en del av ett konstområde. Genom dessa medlemmar skulle t.ex. också centrumbildningar eller liknande kunna få representanter i grupperna. Ett krav ska dock vara att också dessa representerar det professionella kulturlivet. De som ingår i grupperna bör ha god kunskap om regionen och kulturverksamheten i regionen. Det kan dock vara en fördel om någon av medlemmarna i gruppen är verksam utanför regionen och därmed kan föra in ett utomregionalt perspektiv. Man kan här t.ex. använda sig av kulturskapare som turnerar mycket.

Kostnader

Ledamöterna i grupperna kommer från det fria kulturlivet och måste få ersättning för det arbete de lägger ner. När det gäller beräkningen av ersättningen är det rimligt att utgå från den nivå som Konstnärsnämnden har när det gäller ersättningen till dem som sitter i olika arbetsgrupper, 1 050 kr per kvartal och 1 500 kr per sammanträde. Kvartalsersättningen bör dock vara högre för dem som sitter i de regionala kulturskapargrupperna med tanke på de arbetsinsatser som kommer att krävas i form av t.ex. kontaktarbete mellan sammanträdena. Föreslås därför en ersättning om 1 500 kr per kvartal och 1 500 kr per sammanträde. Om man räknar med att grupperna sammanträder i genomsnitt fyra gånger per år innebär det en kostnad på 12 000 kr och år per person i arbetsgrupperna. Till det kommer reseersättning och eventuella kostnader för övernattnings samt inläsningsersättning i de fall grupperna får omfattande material de måste sätta sig in i.

Grupperna bör få ett administrativt stöd från sin respektive region. De som sitter i grupperna behöver dock stöd även från sina respektive organisationer i form av t.ex. utbildning, information och tillgång till olika nätverk. Till varje person i kulturskapargrupperna bör därför knytas ett belopp på 10 000 kronor för stöd och utbildning som ges till den organisation som utser dem.

Om KLYS var denna organisation skulle ersättningen för stödet i samverkansprocessen innebära:

- att man skulle kunna anställa en person på deltid för rådgivning, informationsspridning, samordning, nätverksbygge etcetera,
- att denna person skulle ha möjligheter att resa runt i landet och träffa grupperna, ordna möten, arrangera seminarier, etcetera,
- att det finns möjlighet att arrangera träffar för dem som sitter i grupperna.

Detta skulle bidra till hög kvalitet på kulturskaparnas medverkan i samverkansprocessen.

Sammanlagt skulle kostnaden för kulturskapargrupperna bli 3,4 milj kr för de regionala grupperna och ca 400 000 kr för den statliga referensgruppen exkl. sociala avgifter och kostnader för resor och eventuell övernattnings. Regionerna bör svara för arvode och sammanträdesersättning och resekostnader för medlemmarna i kulturskapargrupperna. Statens kulturråd bör svara för det belopp som utgår för stöd och utbildning och betala ut detta efter

---

¹ Det innebär att grupperna består av sammanlagt 155 personer, varav KLYS utser 92.

ansökan från den organisation som får uppdraget att utse deltagare i kulturskapargrupperna. Återrapportering om hur bidraget har använts sker till Kulturrådet.

Legitimitet

Det kan invändas att KLYS-förbunden inte organiserar samtliga kulturskapare inom sina respektive områden. Å andra sidan finns det inga organisationer som är mer representativa än KLYS-förbunden på bildens, ordets, scenens och tonens områden. Som intresseorganisationer med representation i en rad olika professionella och kulturpolitiska sammanhang har KLYS-förbunden också hög kompetens på sina områden. KLYS kan därmed anses ha legitimitet att utse och stödja representanterna för bildens, ordets, scenens och tonens områden.

Årliga träffar

För att få till stånd ett samspel och ett erfarenhetsutbyte dels mellan de regionala kulturskapargrupperna, dels mellan dessa och länskonsulenterna, dels mellan kulturskapargrupperna och länskonsulenterna å den ena sidan och den statliga nivån å den andra sidan bör Kulturrådet bjuda in kulturskapargrupperna, länskonsulenterna och den nationella referensgruppen för kulturskaparna till en årlig träff för information och erfarenhetsutbyte med både ett gemensamt program och separata program för dels den nationella referensgruppen och de regionala grupperna för kulturskapare, dels länskonsulenterna. Eftersom Kulturrådet är statens företrädare i samverkansprocessen bör Kulturrådet svara för både arbetet med och kostnaderna för dessa träffar. Uppgiften som statens företrädare i samverkansprocessen får betraktas som ett utökat uppdrag för Kulturrådet och förutsätts därför åtföljas av utökade resurser.